

NARODNI DELAVEC

Izhaja v Trstu

vsako soboto opoldne.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Uredništvo in upravnništvo
ul. del Lavatoio
št. 1, I.

TELEFON 18-67.

Posamezne štev. se prodajajo po 6 vin.

Inserati se računajo na milimetre v širokosti ene kolone, in sicer po 8 vin. za vsaki mm. Za več nego 10kratno objavo pa po dogovoru.

Naročnina za celo leto K 4—; za pol leta in za četrletno razmerno.

■ Glasilo „Narodne delavske organizacije“ v Trstu. ■

Obletnica „Narodne delavske organizacije“!

Leto dni delovanja ni veliko in vendar zdi se nam, da je bila ta naša delavska in narodna trdnjava »Narodna delavska organizacija«, tu že od nekdanj. Danes po letu, ko se je ista vživela, konsolidirala, čutimo, da brez nje ne moremo več živeti, da, čudimo se, kako smo poprej živeli brez nje!

Leto dni! Lanskega leta se je ob tem času bližalo k cilju dolgoletno stremenje slovenskih delavcev po ustanovitvi organizacije, ki naj bo zaščitnica, vzgojevalnica, pomočnica in zavetišče vseh onih, ki se zavedajo kakor delavci svojih narodnih pravic in dolžnosti.

Slovensko delavstvo, ki je bilo poprej večinoma prepuščeno samemu sebi, je z navdušenjem, ki še danes zveni v naših ušesih, pozdravilo to idejo, ki se je porodila v vrstah delavstva samega, in prihrumelo pod zaščito »N. D. O.«, katere potrebo je instinktivno čutilo in se nje tudi zavedalo.

Nasprotniki, ki so poprej zasramovali, so potem osupnili in prestrašili so se, ko so videli kako se nogočno od dneva do dneva povspenja kvišku organ. slov. delavstva. Skeptiki, malodušni ljudje so strmeli, ko so se prepričali da »N. D. O.« premaguje zmagoslavno vse zapreke, vse sovražstvo, vse klevete in neprestano rase, da, rase celo tem bolj, čim večje so zapreke, čim strupeneje so klevete sovražnikov, čim težja postaja borba.

In umevno! Sovražniki in malodušniki niso hoteli ali niso mogli enega razumeti: da je namreč »Narodna delavska organizacija« nastala za to, ker je jednostavno morala navstati; ona je produkt naših razmer, resultanta, ki z matematično strogostjo izhaja iz potrebščin našega delavstva. In v tej sociološki neobhodni potrebi »N. D. O.« tiči vsa tajnost njenega triumfalnega napredka tekom enega leta.

Mogel je slovenski delavski razred najti zavetja v internacijonalni? Ne. Internacijonalizem, gotovo ideal bodočnosti, je pri nas še prazna fraza. Razmere pri nas so zadostno dokazale, da naše delavstvo zatone naravnost in neobhodno v morje tujinstva, čim se oklene internacijonalizma. Pa tudi dejstva so dokazala, da slovenski delavec je bil tam le trpljen gost, zapostavljan, zlorabljan ob potrebi, izgnan, ko je hotel biti Slovenec. In biti Slovenec, ni le golo označevanje pripadnosti k nemu narodu, biti Slovenec pomenja — borbo. Borbo za dosego one pravice samoodločevanja, ki nam pritiče po naravnih zakonih. Naš narodni organizem je še šibek, on se še le razvija, manjka še nam vsega; biti Slovenec je za mnogo ljudi še junaštvo. Treba je aktivne borbe še vsakega posameznika, naš narod ne sme v narodni borbi pogrešati niti enega svojih članov, da ne pogine, marveč da dospe in se bode vzdrževal na isti višini z drugimi narodi, da pridemo potem zares do vresničenja enakosti in bratstva z drugimi narodi. In tu naj bi delavski razred, ki je glavna opora našega narodnega obstanka, bil obsojen v najboljšem slučaju k narodni pasiviteti, katera povdarja le akademično enakost med narodi, ki v resnici ne obstoja? Enakost, bratstvo je mogoče le med enakimi; sicer

neenakost, suženstvo, hlapčevanje enega nasproti drugemu. Narodni čut pa — rekel je sam Bebel — je tako močan, da instinktivno izbruhne in potisne na stran vsako drugo stremenje, celo ono po zboljšanju socialnega položaja, ako temu narodnemu čutu ni uzadoščeno. Za to ni mogel slovenski delavec, ki se zaveda svojega narodnega dostojanstva, najti zavetišča v socialni demokraciji. Kajti on, slovenski delavec, se mora še le boriti za narodno enakost, na kateri le sme počivati resnična mednarodnost.

A mogel je slovenski delavec ostati neorganiziran notri v okvirju slovenskega naroda? Ne. Kajti on se zaveda tudi svojega delavskega dostojanstva; on ve, da le organizacija vseh delavskih moči mu bo pomagala ven iz socialne bede do resnične enakosti v narodu samem. Slovenski delavec se zaveda, da tvori poglavitni razred v narodnem organizmu, da mora biti ta razred močan in gmotno krepak, ako naj obstaja ves narodni organizem. Socialna beda pa je sploh take velika, in še večja ona našega delavca v teh pokrajinah radi tukajšnjih narodnostnih razmer, da le v krepki in trdni organizaciji vseh slovenskih delavcev more biti spas.

In iz teh dvojnih stremenj: socialnega in narodnega, je izšla »N. D. O.« in v njunem znamenju se razvija. Kam privede bodočnost? Tja, kamor dovede brezobzirno varovanje interesov delavskega razreda ob brezobzirnem varovanju idealov narodne celokupnosti.

Jutri proslavimo svoj praznik in velika masa slovenskih delavcev, ki se tu združi pod zastavo »N. D. O.«, bode dokazala, da je naša organizacija prešla v kri in meso našega delavstva. Jutri hočemo se odpočiti na poti borbe do cilja in ponosno gledati ne le na veliko število naših delavcev v Trstu, marveč tudi bomo videli, da zrno zasejano povsod po deželi je že šlo v klasje: Naše vrle

podružnice po deželi pridejo pozdravit svojo matico, »N. D. O.« v Trstu.

Kaj je dosegla »N. D. O.« po letu dni delovanja, kaj se še osnuje in kaj dozori v najbližji prihodnosti, to bomo s ponosom in radostjo konstatirali na občnem zboru, ki se bo vršil v najkrajšem času. Jutri pa proslavimo apoteozo slovenskega delavstva.

V slavnostnem razpoloženju je tudi naš list zagledal luč sveta. »NARODNI DELAVEC« stopa danes skromno pred Vas, slovenske delavce, on, Vaš list, glasilo Vaše »N. D. O.«

S tem je v eni besedi povedan naš program. Navdušeno se hočemo boriti za one ideale, ki so vteleseni v »Narodni delavski organizaciji«, pošteno a brezobzirno proti onim, ki jih teptajo.

Skromen je še naš list, a on hoče živeti in se razvijati. Za to, slovenski delavec, ljubi ga; on je Tvoj list in od Tebe je odvisen njegov razvoj. Skupaj se hočemo boriti za duševni in gmotni blagor slovenskega delavstva. Biti hočemo z Vami:

Zavedni Slovenci, zavedni delavci!

Himna narodnega delavca

Moči dela, rodu v slavo
bratje, složni v trdno vez,
vsi pod delavsko zastavo
stopirno, sovragu v jez!

Naša delavska zastava
plapola, nas kliče v boj,
za naš narod, naša prava,
za naš stan in trud in znoj.

Moč dlaní in moč prosvete
združena naj vlada svet,
naj stepta krivice klete,
bojno kopje vražjih čet.

Vsi pod geslom; „Delu, Rodu
gremo zmago vojevat“
stopajmo!! Kot zvezd na svodu
bode nas — ob bratu brat,

Narodni prodajni pri

uratarju Tukaj

Zdravo istarski radnici!

Vi ste prva četica, koja je pristupila k našoj matici, da složnim silama poradimo za zajednički nam cilj; — Vama danas naš najtopliji, iz srca punog nade najponosni zdravo!

Modra zastava, koja će kó simbol naših ideala zalepršati danas nad našim glavama, neće vidjeti okupljene oko sebe sve hrvatske i slovenske sinove radničkoga naroda na Primorju, ali i ove prve rane čete iz Istre, Trsta i Goričke navještaju potpunu pobjedu narodnim i čovječanskim težnjama naše Narodne Radničke Organizacije.

Baš iste prilike, koje porodiše našu maticu u Trstu, dadoše život i njezinom mezimčetu u Puli. Vidiše neprijatelji, da se je naš narod počeo buditi i jer su naslutili, da će odzvoniti njihovom bezdušnom gospodstvu, čim se mi prenemo iza sna, pošlaše među nas nove apoštole, da nas odvrate od narodne staze, pripovijedajući nam vjeru o zlatnome teletu.

Ali poniženja i razočaranja bilo je i previše. Naše siromaštvo i neznanje dosta su izrabili dušmani našega roda. Sad je došlo vrijeme, da svoju probudjenu svijest posvetimo dobrobiti svojoj i domovini.

U godinu dana života mi ne stvorimo čudesu, ali tome se nijesmo ni nadali. Trijezni, zamišljeni, ali odlučni i mladi stojimo na nepreglednoj i neizoranoj narodnoj njivi i mi znamo, da ćemo samo ustrajnim radom iščupati s nje visoki korov i drač, a da će nas onda čekati novi posao i novi znoj, da na toj njivi sijemo i žanjemo.

Truda biće u izobilju, ali zar da se mi bojimo rada, kad je njiva toli plodna, kad je njiva naša, dok nam u žilama struji krepak, mladenački život?

Već prve mišice, u danima povoja naše organizacije, prevrnuše toliko ledine, da i neprijatelji naši ozbiljno računaju s nama. A što će biti tek onda, kad će naše vrste pompozati svi oni, koje drži daleko od nas ili nesvijest, ili zasljepljenost, ili malodušje?!

Našu će vojsku sačinjavati onda svi hrvatski i slovenski radnici na Primorju, u Dalmaciji, u Kranjskoj, Koruškoj i Stajerskoj, a misao, koja vodi nas, pokrenut će i ostalu nam braću širom jugoslavenske domovine, da narodnoj borbi dade plemenitije obličje: demokratizma i civilizacije. Ovakva borba, koja će se voditi radi naroda, a ne radi stranaka i pojedinaca, odgovarat će vremenima, u kojima živimo i dovesti će konačno naš narod do cilja jedinstva, slobode, nezavisnosti i blagostanja.

Mi smo počeli raditi u tom smjeru. Kao radnici znamo koji položaj zapremamo u društvu i svijesti smo borbe, koja nas čeka za poboljšanje svojih radničkih prilika. Ali istodobno znamo, da smo sinovi jednoga malenoga i siromašnoga naroda, da smo mi njegova srčika i uzdanica, pa ćemo zato uvijek nastojati, da dovedemo u sklad borbu našega staleža sa težnjama cjelokupnog nam naroda. Jačajući sebe ne ćemo kršiti zajednički panj, jer znamo, da iz trulog panja izbijaju i trule grane.

Mi smo narodni radnici!

Ovamo, ovamo bliže k našoj zastavi istarski radnici, braćo naša, da se ogrlimo, kó blizanci jedne majke, koje ne diele više nikakve granice, jer nas složiše rad i zajednička živa želja, da nam i budućnost bude jedna, kad su nam toli slične patnje i isti neprijatelji!

Samo jedan dan počitka u bratskom

kolu, a onda žurno natrag na posao, u život znojnog rada, da 'svaki od vas bude apoštolom naše misli.

Približite se k onima, koji još spavaju i k onima, koji još ne vjeruju, da i našem narodu može sinuti sunce slobode, i ulijte u njihove duše vjeru u sebe, u svoje sile, u našu budućnost.

A nabasate li na kojeg zavedenog brata, oprostite mu uvrijede i osornost i recite mu, da se u našim redovima ne odgajaju fanatici i ljudi, koji mrze sve one, te im nijesu slični po zanatu, nego značajevi, koji i u borbi znaju biti plemeniti i velikodušni.

Istra očekuje od Vas mnogo. Ona vas hoće prosvijećene, jer pred hrvatskom prosvjetom u Istri najbrže se gubi tudjinska tiranija; ona vas hoće blagostojeće, jer gospodarski nezavisni Istrani biće najspremniji borci proti tudjinskim lihvarima i gulikožama Istre.

Budite potpuni ljudi, da bude potpun sretna i domovina s Vama!

Evo, uz pozdrav, ovo vam je poruka naša, danas, dok pod prvom zastavom brojimo prve svoje čete.

Da ste nam zdravo, braćo preljubljena vrli istarski radnici!

Radite, napredujte i množite se svijest svojih prava, ali i velikih dužnosti, koje imate prema zemlji i narodu, roditeljima Vašim.

U vrste, odlučni i hrabri, svi! Naprijed!!

Državna uprava in delavsko vprašanje.

Piše Dr. Josip Mandić.

Če danes obvladuje svet nasprotje harmonije in sreče, iskati je treba vzroka v pogrešnem vrenjenju vseh dosedanjih družeb. Pogrešno vrenjenje je vteleseno v državi. Tako uči utopistični anarhizem. „Država je rak-rana“ vzkliknil je v devetnajstem stoletju Bakunin. — Kdo se ne bi, ozirajoč se na delavske razmere v Trstu, posebno v področju državne uprave, nehoté spomnil ravno navedenega Bakuninovega vzklika? „Država je rak-rana“. — Za nas v Avstriji ne more danes biti več dvoma.

Ako se je racionalistični anarhizem smatral opravičenim do skrajno nasprotnega stališča napram državi iz metafizičnih in filozofičnih načel, sili nas danes kruta sila gospodarskega razvoja do spoznanja, da današnji avstrijski upravni sistem ni nikakor v stanu premagovati velikih zahtev, ki jih dan za dnevom stavlja nanj isti razvoj. Dosedanja avstrijska centralna uprava se ni pokazala, z eno besedo, kos resnemu in premišljeno pripravljenu socialno-reorganizatoričnemu delu. Ne da bi ista bila absolutno nesposobna, ali da bi jej vedno in povsod manjkala dobra volja. Res je in se ne dá oporekati, da se je od osemdesetih let naprej marsikaj spremnilo na boljše. In vendar — „socialna dolžnost“, da govorim z očetom delavskega zavarovanja v Avstriji, Steinbachom, ni storila svoje — dolžnosti. Splošno stanje delavstva se je sicer relativno zboljšalo; absolutno vzeto pa je bilo opazovati le efemernih in nebitvenih uspehov.

A vzrok temu? *Polovičarstvo in še vedno neostabljen vpliv birokratičnega načina pripravljanja in reševanja načrtov v izboljšanje ekonomičnega stanja delavstva.* V Avstriji sicer ne primanjkuje korporacij javnega prava, ki so poklicane, da se

klijentom o počitnicah, o nauku „izpreči“, bo napravil čudno gubančast obraz, ako ga prosí njegov pomočnik za malo dopusta in bo smatral to za nespodobnost, katerej ne sme dati mesta. Isto tako misli pisarniški šef, bogat tovarnar bo pa zabavljaj čez „lenuhe“ ako njegovi delavci prosijo dopusta ali če si ga sami vzamejo. Prav redki so zavodi, prodajalnice ali tovarne, kjer bi se dovolil brez izjube na plačilu kakšen kratak dopust. Sploh pa še vlada dandanes naziranje, da mora človek, ki hoče izpreči imeti neko gotovo plačo, ki bi tvorila mejo, pod katero mu ni dovoljeno si odpočiti.

Vendar je pa v resnici ravno tisti, ki je pod to mejo, mnogo bolj potreben odpočitka, nego oni, ki je nad to mejo. Buržoazija si privoščí marsikateri luksus, a edini posnemanja vredni je oni poletnega potovanja — ako lahko imenujemo to luksus, kajti gre le za fizično potrebo.

Samo nekaterim je dana ob nedeljah prilika, da si nekoliko odpočijejo bodisi v krogu svojih prijateljev in znancev, bodisi v okolici na značnem prostoru med pevajočim in zabavajočim se narodom. Vendar je pa to malenkost za trpečega, res nekaj časa počitka potrebnega delavca. In razun tega

svojim posvetovalnim glasom sodelujejo pri pripravljanju in izpreminjanju gospodarskih ustanovitev. Imamo stalen delavski svet (Arbeitsbeirat), obrtni svet (Industrierat), zavarovalni svet (Versicherungsrat), poljedelski svet (Landwirtschaftsrat), trgovske zbornice, centralno zvezo obrtnikov, centralni odbor delavcev na Dunaju, razne personalne komisije, v Trstu odbor c. kr. glavnih skladišč, v zadnjem času tudi tarifarno komisijo... — Vsako toliko se sklicujejo tudi razne ankete, posvetovanja pri centralnih in deželnih upravnih organih itd.

Nočem se povspeti do gotovo smelega in tendenciozne trditve držav. poslanca Eldersch-a, da se v Avstriji razni zakonski načrti in nameravani priboljški podvržejo posvetovalnemu glasu imenovanih strokovnih korporacij, anket itd. — ne v svrhu bivstvenih poprav vladnih predlogov, marveč v prvi vrsti v svrhu zavlačevanja njih končne rešitve. Vendar se more reči, da se v Avstriji nemoteno nadaljuje po stari poti, uvaževaje o priložnosti nebitvene in državni proračun ne preveč obremenjujoče zahteve, prepustivši pa poznejšemu času rešitev važnih, za ljudstvo neobhodno potrebnih in za „harmonično sodelovanje vseh moči“ torej za državo, koristnih zadev.

Nepobitno dejstvo je in ostane v očigled vsega prizadevanja upravnega aparata: delavstvo ječi pod jarmom neznosnih bremen in pomanjkljivih življenskih pogojev. Njegov glas in glas imenovanih strokovnih organizacij in korporacij prodira sicer vže do ušes odločujočih faktorjev (in v tem obziru je gotovo opazovati majhen uspeh nasproti prejšnjim časom, ko je voditelje centralne uprave ločil od ljudstva še kitajski zid) — isti je pa še prešibek, da bi zamogel obrniti na se pozornost njih, ki so preobloženi skrbmi okolo „državnih potrebščin“.

Ali bo temu kmalu konec? Kakor vse kaže, ne tako hitro. *Delavsko vprašanje ni namreč samo vprašanje enega stanu ali enega razreda, ono je postalo državno vprašanje prve vrste.* Izvajati iz tega vsakokratnemu splošnemu, političnemu in ekonomičnemu položaju primerne posledice, je ena prvih dolžnosti vsacega modernega, socijologično mislečega državnika. Ako je temu pa res tako in ako je še v veljavi državnopravno naziranje, ki vidi glavne dve funkciji države v ohranjanju miru izven in v državi, nasproti zunanjim in domačim nasprotnikom, potem ne more in ne sme niti v Avstriji skrb za povspenjanje blaginje delavstva biti podrejena skrbi za povišanje kakega vojaškega kontingenta ali za uvedenje novih vojaških oblek v armado ampak ista mora v najslabšem slučaju biti koordinirana (enakopostavljena) prvi.

Do tega naziranja mora priti tudi v Avstriji. Prešiniti s tem spoznanjem vse, višje in nižje kroge, bodi ena največjih revindikacij 20. stoletja. To je ne samo zahteva pravičnosti napram velikemu razredu delavstva, nego zahteva pametnega oportunitizma napram državi sami.

Kajti: samo o državi, v kateri je vsakemu posamezniku in ob enem vsaki grupi socialno skupaj pripadajočih posameznikov zajamčeno ravnotežje z drugimi posamezniki ozir. grupami, sme se reči, da gre lahko, brez skrbi nasproti boljši in jasni bodočnosti.

Vsakemu svoje in bodemo svojemu bližnjemu, ne več kakor do sedaj iz nagibov nežne tolažbe, nego zanosom, ki ga edino vstvarja prepričanje, zaklical zlate Carlyleove besede: *Delajte in ne obupajte!*

ti še neha gotova vrsta ljudij nima uti pojma, česa potrebuje delavec.

Ako si hočemo resno odpočiti, tedaj moramo res v polnem obsegu besede izpreči. Proč iz zaduhlega mesta, proč iz torišča muk in težav, proč od vsega, kar ldušo otežuje in telo slabi. Drug zrak, druga okolica in priložnost, prodajati lenobo — to se pravi, se le tedaj gibati, ako telo to zahteva. Vleči se na solnce in se pustiti obsevati od blagodejnih žarkov, misli pa naj krožijo, kakor se jim zljubi — to je kar potrebujejo naši hlapiči pisaren. tovarnen in drugih naprav kapitalizma. Vrsta dnij, v katerih človek ne čuti zunanjega pritiska, v katerih sledi le notranjemu nagibu, v katerih se lahko suče, dokler mu je to v zabavo, in lahko leži, dokler občuti potrebo počitka — to je pravi zdravi, učinkujoči počitek.

Ah! kdo je deležen takega počitka. Kakšen je odstotek obiskovalcev v kopaljščih istih, ki so iz vrst ubijajočih se stotisočev? Mi ne vidimo stotisočev ubogega ljudstva, ki ne pridejo nikdar do pravega duševnega odpočitka. Marsikomu ni ravno na tem ležeče, da ne dobi dopusta. Sicer je res dopust potreben v prvi vrsti za potovanje, vendar pa ni to edina potreba. Ko-

Vabilo na naročbo!

Vse člene »N. D. O.«, kakor tudi vse naše prijatelje in somišljenike vabimo, da se naročijo na naš list. Naročnina znaša za celo leto K 4 — in to s poštnino, oziroma z dostavljanjem na dom vred; za pol oziroma četrt leta razmerno. Naročbe sprejema uprava »Narodnega delavca«, ki je v uradih »N. D. O.«, ulica del Lavatoio 1, I.

DOMAČE VESTI.

Pozdrav gostom! Jutri na slavnost narodnega delavstva prihitijo iz vseh krajev, kjer so ustanovljene podružnice N. D. O., tovariši k nam v goste, da proslavimo z nami obletnico matice N. D. O. v Trstu. Prihité v močnem številu tovariši iz Pule, Ajdovščine, Bilj, Štandreža in drugih krajev, kjer se zavedni narodni delavci zbirajo okolo matice v Trstu.

Vsem tem milim bratom kliče mo navdušeni: Dobro došli na tržaška tla med slovensko delavstvo!

Po prvem letu našega delovanja shajamo se že skupaj v tako impozantnem številu. To nam je v dokaz življenske moči naših idealov. Prepričani smo tudi, da za leto dni se ne snideemo le v podvojenem številu, marveč da prihité k nam bratje še iz drugih krajev, kjer mora vzcveteti narodna delavska organizacija.

Bodite pozdravljeni na naših, na Vaših tleh!

Proslava I. obletnice obstanka „Narodne delavske organizacije“ v Trstu in razvitja društvene zastave v nedeljo dne 9. avgusta t. l.

Vspored: a) Dopoldanski del slavnosti: Od 7. do 9. ure dop. sprejem tovarišev in deputacij goriških podružnic „N. D. O.“

Ob 9. uri dop. sprejem tovarišev in predstevstva puljske podružnice „N. D. O.“, ki pridejo z bužetsko sokolsko godbo na čelu s posebnim vlakom ob 9¼ dop. na postaji č. kr. drž. železnice (Sv. Andrej).

Ob 10¼ dop. v gledališni dvorani „Nar. doma“ v Trstu

slavnostni shod

na katerem bodo govorili zastopnik tržaške centrale in predsedniki posameznih podružnic.

Od 12. do 2. ure pop. obed v raznih določenih narodnih gostilnah.

B) Popoldanski del slavnosti:

Ob 3¼ pop. pred „Nar. domom“ v Trstu zbiranje vseh narodnih delavcev, sodelujočih narodnih društev z zastavami in skupni odhod z bužetsko sokolsko in nabrežinsko godbo na čelu na slavnostni prostor v Rojan (fondo Exner), kjer se bo vršila ob 4. uri pop.

velika ljudska veselica

s sledečim vspreedom: 1. Haridrih: „Morje Adrijansko“, svira sokolska godba iz Buzeta. 2. Bartl: „Oi planine“, poje mešani zbor Čitalnice pri Sv. Jakobu. 3. Majcen: „Slovanska kri“, svira godba iz Nabrežine. 4. T. Šestak: „Prosvjetom k slobodi!“

liko jih je, ki si ne morejo prihraniti toliko denarja, da bi si lahko pošteno odpočili. To slednje velja posebno za družinske očete, ki si želijo s svojimi skupno odpočiti. Za takšne ni, ako nimajo posebno nabite mošnje, v naših kopaljščih in zdraviliščih skoraj nič preskrbljeno. Manjkajo nam kraji, kjer bi se družinski očete s svojo družino z malimi sredstvi lahko odpočili. Najlepši prostori so namenjeni le za takšne ljudij, ki imajo dosti denarja.

Vedno ne sme ostati tako. Veliko je še krajev, ki so od narave okrašeni s vsem česar potrebuje izmučen mestni delavec in marsikateri veličastni kraj je še nedotaknjen od gostov. Da se ta slednji priredi za bivanje takozvanih „manjših ljudi“, je treba organizacije in za to potrebne dobre volje. Treba je organov, ki bi dajali pojasnila med dajalci in jemalci. Za malo izvoljenih je takšnih organov več kot dovolj, a za večino jih je toliko kakor nič.

Lahko si jih nabavimo, da, moramo si jih nabaviti. Zdj smo v sredi počitnice. Narava je v najlepšem kinču, v gozdu in na polju je zeleno, še je listje sveže, še so potoki polni vode, še cvetijo cvetlice, še prepevajo drobne piščice. Počitnice so, pa kdo jih uživa? Premišljaj delavec! J. Š

PODLISTEK.

Počitnice in naš delavec.

V času, ko svetovni časopisi pišejo o vodnih kopaljščih in zračnih toplicah, ko železniške družbe objavljajo zabavne vlake na jezera in hribovje, ko se na stotisoce meščanskega ljudstva pogovarja o duševnem odpočitku, se vpraša tudi slovenski delavec, kakšen odpočitek ima prav za prav on sedaj in kaj bi njega okrepcalo in navdušilo za prihodnost. Glavno življensko navodilo vsakakor je: „Izpreči, izpreči mora človek za nekaj časa!“ Te besede slišiš pa le, če se nahajaš v višjih krogih, kjer pa nikakor nočejo pripoznati tvoje duševne in telesne izmučenosti, kjer se te ne pripoznava jednakovravnim njihovim željam.

Izpreči mora človek, izpreči; pa vendar, dragi delavec, premišljaj, koliko je tistih, ki imajo ob vsaki priliki samo besede na jeziku, ki pa nikdar niti najmanje ne mislijo da bi jih uporabljali za svojega vslužbenca. Le opazuj jih in kmalu zapaziš, da so v tem oziru jako tesnosrčni. Trgovec, ki se ravnpokar intenzivno razgovarja s svojim

poje moški zbor pevskega društva „Ilirija“ pri sv. Jakobu. 5. Iv. pl. Zajc: „U boj!“ zbor iz opere „Zrinjski“, svira sokolska godba iz Buzeta. 6. Satner: „Nazaj v planinski raj“, poje mešan zbor pevskega društva „Zora“ z Opčin. 7. Vilhar: „Hrvatska davorija“, svira godba iz Nabrežine. 8. Slavnostni govor predsednika „N. D. O.“ dr. Josipa Mandić-a in razvitje zastave „N. D. O.“

9. Maicen: Himna „Narodne delavske organizacije“ v Trstu, pojejo prvokrat vsa sodelujoča društva s spremljevanjem godbe. 10. „Pozdrav“, poje mešani zbor pevskega društva „Zora“ z Vrdele. 11. Nastop pevskega društva „Slava“ iz Sv. M. M. Sp. 12. Iv. pl. Zajc: „Slava delu“, poje pevsko društvo „Vele-ila“ iz Škedenja. 13. Nastop pevskega društva „Lipa“ iz Bazovice. 14. Nastop pevskega društva „Slovan“ iz Padrič. 15. Nastop pevskega društva „Zvonimir“ iz Rocola. 16. Vilhar: „Slovenac i Hrvat“, poje vsa sodelujoča društva. 17. Parma: „Venec nar. pesmi“, svira godba iz Nabrežine. Po veselici prosta zabava in na posebnem plesišču PLES, ki bo trajal do 1. ure popoldne.

Na slavnostnem prostoru postavljeno bode več paviljonov za jedaje, pijače itd. Slavnostni prostor bode čarobno razsvetljen z acetilenskim svetilkami in balončki.

Pri veselici prodajala se bode I. številka lista „N. D. O.“: „Narodni delavec“.

Vstopnina na veselico 40 st. za osebo. V slučaju slabega vremena se slavnost prenese na prihodnjo nedeljo 15. avg. t. l.

Odbor „N. D. O.“ v Trstu.

trohice kar je našega. In mej tem, kar je našega, štejemo mi tudi „enako pravico z vami vred“. To je, kar smete vi, to smemo tudi mi; kar je dovoljeno vam, to mora biti dovoljeno tudi nam. Če so torej smeli celó regnikoli imeti svojo veselico minole nedelje, in če je smela vaša „fanfara“ trobiti po mestu vaše komade, ko ste šli na r.č. no veselico, smemo tedaj tudi mi storiti kaj takega. Ne pomaga vam vpitje. Pač bi vam znalo to še škoditi, kajti povemo vam naravnost: ravnali se bomo po načelu: „zob za zob“, torej, kakor vi z nami, takov bomo postopali mi z vami.

Če ne daš, si izdajalec; če daš, si pa hinavec“, to je načelo po katerem se ravnao socijalni demokratje in g. Kopač, ko se gre za naše državne poslance. Znan je čitateljem dogodek o glasovanju o predlogih dveh nemških socijalističnih drž. poslancev. Šlo se je za železničarje. „Il Lavoratore“, „Delavski list“ in g. Kopač na raznih svojih shodiščih, so naprej trdili, da sta državna poslanca dr. Rybář in Hribar izdajalca, ker da sta glasovala proti temu predlogoma. Pozneje so gospoda popravili to svojo trditev, češ, da nista glasovala proti predlogoma, ampak da se nista vdeležila dotične seje poslanske zbornice. Vendar so pa trdili še dalje da sta drž. posl. dr. Rybář in Hribar izdajalca, ker da se nalašč nista vdeležila iste seje, da jima ni bilo treba glasovati za rečena predloga. A ko se je pozneje dognalo potom steno-grafičnega zapisnika dotične seje poslanske zbornice, da sta se naša dva poslanca ne le vdeležila te seje, marveč, da sta celó glasovala za ona dva predloga, tedaj je pa gospod Jože Kopač na shodu železničarjev v Ljubljani rekel, da je res, da sta poslanca dr. Rybář in Hribar glasovala v prid železničarjev, ampak da sta to storila le iz samega hinavstva in ne zato, ker jima je morda kaj za blagor železničarjev. — Gospoda, če veste, kaj je poštenje, potem bi morali vedeti tudi, da je poštenje — če je imate — zahtevalo od vas, da prekličete svojo prvo trditev, ko ste izvedeli, da ta trditev ne odgovarja resnici. Tedaj bi bili vi morali konstatovati, da dr. Rybář in Hribar nista izdajalca delavstva, ker sta glasovala v prid delavstvu, pač pa da je — vsaj po vaši logiki — izdajalec vaš sodrug in drž. posl. Valentin Pittoni, ker se dotične seje ni vdeležil, da-si je vedel, da se bo glasovalo o rečenih predlogih.

Dobro sta jo zasolila dva člana N. D. O., ki sta piscu teh vrst osebno znana, zasmehovateljem organizacije in tistim, ki ne morejo trpeti Dr. J. Mandića in Dr. O. Rybář-a. Prvega, ki je priprost delavec v arzenalu, je poklical neki delovodja: „Ti, Rybář, hodi sem in mi pomagaj“. Delavec je vedel, da gre to njemu, a se ni ganil, če ravno je imel čas. Dotični delovodja je težaka takoj ovadil, češ da noče delati, ako se ga pokliče. Težak mu tedaj zabrusi: „Vi ste kličali Rybářa a ne mene; naj vam pride on vzdigovat vreče. Ali ne znate, kako se kličem jaz?“ Po pritrjevalnem odgovoru ima dotični težak lep mir od vseh in nikdo ga ne pokliče drugače nego po imenu.

Na državnem kolodvoru so mej voznjo in premikanjem posameznih vagonov pitali socijalno-demokratični kompanjoni nekega ogibarja z Mandić-em. Ta se obrne rekoč: „Se enkrat mi reci to. Tisto stvar, ki bom imel v rokah ti zakadim v obraz, a potem ne bom jaz udaril, ampak Mandić. Hodi tožit njega.“ Od tistega časa ima mož lep mir. — Premikačevič.

Slovenski delavci!

Na vsa izzivanja nasprotnikov na jutrišnji slavnosti reagirajte z mirnim in dostojnim vedenjem. S tem dokažete, da ste bolj kulturni nego meščanski sinovi „2-tisočletne kulture“.

Na jutranjem sprejemu mora zlasti vladati popolni mir.

Spomnite se, da popoldne se razvije Vaša zastava!

Žalostne razmere pri c. kr. javnih skladiščih v Trstu. — Vsakomur ki količkolj pozna razmere, ki vladajo pri c. kr. javnih skladiščih v Trstu, je vže davno znano, da ga ni v Trstu državnega ali zasebnega podjetja, pri katerem bi delavstvo ob največem trpinčenju na delu bilo tako slabo plačano, kakor ravno pri imenovanih c. kr. javnih skladiščih. Dočim so delavski

pogoji v Trstu splošno nestalni in pridejo značilni pojavi kapitalističnega načina produkcije do naravnost klasičnega izraza, imajo delavci v drugih podjetjih vsaj gotovost, da po večletnem trudapolnem in požrtvovalnem delu bodo uživali zasluženi sad svojega dela; da dobé namreč kolikor toliko gotovo eksistenco za bodočnost, da postanejo stalni delavci.

To vse ne velja pri upravi tukajšnjih c. kr. javnih skladišč. Zgodovina delavskega razvoja pri c. kr. javnih skladiščih, pomenja ob enem križev pot prizadetega delavstva, ki je v večletnem boju zaboljšanje svojih nepovoljnih, socijalno, etično in higijenično nezadoščajočih življenskih pogojev, v neštevilnih resolucijah, peticijah, spomenicah i. t. d. dajalo izraza svojemu obupu nad takim — največega trgovskega podjetja v Trstu (žile našega emporija) — nedostojnim načinom življenja.

In res. Pri c. kr. javnih skladiščih v Trstu vlada prava anarhija. Predpostavljanje in zapostavljanje, strankarstvo, simpatija in antipatija, strast in mržnja, to so žalostni nagibi, ki večkrat odločujejo o gospodarskem položaju posameznikov in celot. Terorizem pri c. kr. javnih skladiščih je postal že proverbijalen. . . . Kdo naj se ne spomni izbruhov samovlade in najstrupenejšega terora ob priliki zadnjega štrajka zasebnih težakov. . . . Kdo naj pozabi velika preganjanja, katerim so bili izpostavljeni slovenski delavci samo radi tega, ker so pripadali „krumirski“ „Narodni delavski organizaciji“?

Najrazličnejšimi sredstvi, ki bi sicer v vsaki drugi, tudi v kaki balkanski državi, vsvarjala vse osebine hudodelstva javnega nasilja, se je vedrilo in oblačilo in postavljalo slovenske delavce pred banditsko geslo: „Ali prepričanje — ali denar!“ Mislimo pri tem seveda v prvi vrsti na dobroznano zadrugo „Zollia“, ki si je v tem oziru zagotovila trajen, žalosten spomin pri našem delavstvu.

A oficijelna uprava? Namesto da bi se bila odločno in samozavestno postavila po robu vsem tendencijam, ki so upeljavale strast politične arene na mesto, posvečeno delu in največim trgovskim interesom tržiškega emporija in sploh cele države, ter vzela v zaščito potlačene slovenske delavce, ta uprava, je (ne vemo, ali iz malomarnosti, ali pa premissljeno, iz posebnih razlogov) se svojo pasiviteto trpela, da se iz c. kr. javnih skladišč ustvarja bojno polje, na katerem naj odločuje ne vrlina in sposobnost posameznega delavca, ampak kruta sila in protekcija.

To so žalostne razmere pri c. kr. javnih skladiščih. To se izraža v velikem nezadovoljstvu, ki ga je vsak dan slišati ne samo od vseh naših delavcev, nego tudi od uradniškega osebja, ki ni nikakor voljno trobiti v isti rog z vladodržci.

„Narodna delavska organizacija“ kot prava in edina zastopnica slovenskega delavca v Trstu, je smatrala za svojo sveto dolžnost opozarjati koj iz začetka posebno dunajsko centralno vlado na žalostne razmere pri c. kr. javnih skladiščih. V spomenicah in v resolucijah je zahtevala radikalno saniranje imenovanih razmer in ob enem odpravo vseh velikih nadostatkov in proglašanje principa enakopravnosti za vse delavce, brez razlike, naj pripadajo isti eni ali drugi stranki ali narodnosti. Pa tudi v Trstu je izrazila svoje delovanje v prid prizadetega delavstva v odločnih nastopih, ter zahtevala, naj se ne zapostavlja moralno in materijalno slovensko narodno delavstvo.

Ravno v zadnjem času se je nudila „Narodni delavski organizaciji“ zopet priložnost, da se postavi na obrambo ne samo slovenskega nego delavstva sploh pri c. kr. javnih skladiščih. Takrat zahteva „N. D. O.“ naj se pisano pravo (postav) uveljavi tudi v praksi.

Pravimo, uveljavi vsaj pisano pravo, če se ne spoštuje napisane socialne dolžnosti delodajalca uapram delojemalcu.

Lahko se reče, da vse skrbi in vsa prizadevanja delavcev pri c. kr. javnih skladiščih imajo za predmet: 1. dosego kolikor mogoče stalnega delavskega razmerja, to je odpravo dosedanjega sistema, po katerem se jih rabi dokler ne primanjkuje dela, a se jih vrže na ulico, kakor hitro je delo zastalo; in 2. zavarovanje sebe in svojih družin v slučaju obnemoglosti vsled starosti, zgbue zmožnosti do dela potom nezgod in v slučaju smrti.

Ne da se oporekati, da sta obe zahtevi ne samo opravičeni z ozirom na današnje naziranje o socijalnem položaju delavstva, nego tudi dejansko vtemeljeni z ozirom na položaj drugih c. kr. uslužbencev. Kaj naj se poreče, ako se pomisli, da to, kar zahtevajo sedaj delavci, ni nič novega, nego da tozadevno obstoja vže odredba, ki se je že uvedla in sicer toliko glede

stabiliziranja delavcev, kolikor glede njih vpokojenja? Da, obstojajo posebna navodila sankcionirana od same krone na podlagi odloka pristojnega c. kr. trgovinskega ministerstva. In vzlic temu se morajo delavci sedaj boriti, da se jim resnično dá to, kar jim je vže pred 10. leti bilo dano — vsaj po zakonu!

Glasom imenovanih navodil, nanašajočih se na odredbo v korist delavcev pri c. kr. javnih skladiščih in pri glavnem odboru težakov, sankcioniranih od cesarja sklepom od 23. decembra 1898 in priobčenih vsled odloka c. kr. trgovinskega ministra od 28. decembra 1898 št. 75275 imajo stalni uslužbenci c. kr. javnih skladišč in glavnega odbora težakov po preteku 10 letne nepretrgane službe in po dovršenem 35. letu življenja v slučaju popolne nezmožnosti za delo, pravico do pokojnine v smislu § 5 imenovanih navodil (§ 1.); tako zapriščeni vodje (capi giurati) do $\frac{2}{3}$ svoje letne plače, a tehničarji (pesatori) in delavci do $\frac{2}{3}$ zneska, ki odgovarja 52. kratni tedenski mezdi. § 7 (istotam) določa odškodnine v slučaju nezmožnosti vsled nezgode na delu, § 12, pokojnine pripadajoče vdovam, § 13, odpravnine otrokom itd. Ravno tako določa § 2, da vsaki delavec po dovršeni 4. letni službi postane lahko stabilen (stalen) delavec. . . .

Mislimo, da ni potrebno več komentiranja. V naši „Narodni delavski organizaciji“ je veliko premikačev, ki imajo na svojih ramenih 7—8 let službe in ki se nahajajo sedaj na cesti, ker ni — baje — dela. —

Temu treba energično odpomoči. Vslužbenci pri c. kr. javnih skladiščih so se pa tudi postavili na noge — sklicali so dne 26. julija t. l. v prostorih „Narodne delavske organizacije“ shod, na katerem se je soglasno sprejela od pripravljalnega odbora ad hoc sestavljena spomenica, ter so sklenili, da ima posebna deputacija izročiti trgovskemu ministru osebno na Dunaju to spomenico.

In to se bo v kratkem tudi storilo in pokazalo centralni upravi na Dunaju, kako se pri nas v Trstu spoštuje zakon v prid delavstva.

Delavci!

Širite Vaš list „Narodni Delavec“.

Kdaj ponesreča delavec?

Ne mine dan, da ne bi imele novine poročati o žalostnih nesrečah in poškodbah, ki se dogajajo delavcem na delu. Posebno ob silnem prometu mesta tržiškega je zdravje in življenje našega delavstva v trajnej varnosti. A koliko nezgod bi se dalo zadržati in koliko krvavih žrtev rešiti, da je bolje poskrbljeno za varnost dela. Zlasti ono riskantno prekladanje najtežjih tovorov bi se smelo izvrševati le pod pravilnim in zadostnim nadzorstvom, ker težaki pri takem mučnem delu morajo napeti vse svoje sile le v to, da ga zmorejo, a pri tem zanemarjajo povsem potrebno opreznost. Saj je znano, kako se zna človek privaditi na nevarnost, da se je ne boji več, niti se ji ne izogiblja več. Dovolj je trajno pohabljenih, dovolj je nedolžnih sirot in čas bi bil, da se obrača več pažnje od strani poklicanih oblastij na nadziranje opasnega dela, in menimo, da bi se vsak trošek v to svrho obilo izplačal s prištedenimi odškodninami za nezgode.

Ako hočemo pa vedeti vsaj za nekatere vzroke, zakaj se tako popostoma dogajajo nezgode na delu, pojašnjuje nam to vprašanje neki Tillekop, ki si je nekaj časa zabaval na dnevih in urah okolu 300 slučajev nesreč, ki so se pripetile na trgovinske luke v Kodanjú (stolno mesto Danske kraljevine). Ako število nezgod na delu razvrstimo po njegovih opozovanjih na posamezne dneve tedna kakor so se pripetile, vdobimo sledečo pregledno tablico:

	moških	ženskih
ob pondeljkih	50	4
„ torkih	46	10
„ sredoah	34	12
„ četrtkih	34	10
„ petkih	33	9
„ sobotah	43	13

Kaj nas uče te številke? Le poglejte jih natančneje:

Možki ponesrečijo najbolj popostoma ob pondeljkih; manje o torkih, v ostalih dnevih je število nezgod nižje in skoraj enako, le ob sobotah je zopet nekaj višje.

Če je pa ta številka skozi tri dni enaka zakaj pa ni tudi na ostale 3 dneve enakomerno razdeljena? To mora imeti svoj poseben vzrok, da je v pondeljek za dobro tretjino ali še več povečano število nesreč! Ne da se dvomiti zakaj? Pondeljek je dan, ki sledi takozvanemu nedeljskemu počitku. In vzrok je iskati v tem, da mnogo delavcev prihaja na delo še omamljenih in zaspanih po nedeljskem in ponočnem popivanju, da so vsled tega manje oprezni in pazljivi na svojem opasnem delu in premalo spočiti. Ker se običajno nadaljuje popivanje tudi v pondeljek, provzročajo to tudi ob torkih izredno visoko število nezgod. Čim se pa mošnjiček stisne, strezne se tudi nespametni veseljak, ki je prihodnje dneve v manjši nevarnosti ponesrečiti, kakor se to razvidi iz gornje tablice.

Da je res kar smo povedali, dokazuje posebno jasno ona druga vrsta, kjer so našteje nesreče na delu pri ženskah. Te ne običajajo v nedeljo popivati in se res spočijejo, zato jih pa ob pondeljkih niti polovica toliko nesreč ne zadevle, kakor ob drugih dnevih (to je komaj 4 namesto 10 do 12).

Iz tega pač jasno izhaja, da je pripisati marsikako nesrečo nespametnemu življanju počitka; in če primerjamo moško vrsto z žensko, je verjetno, da si je ob pondeljkih najbrže polovica ponesrečencev sama zakrivila svojo nesrečo.

Ob sobotah pomnožujejo se pa nesreče, ker se morajo žuriti delavci, da se kolikor možno konča delo.

Zanimivo in poučno je slediti še poročilu istega Tillekopa, ki je tudi zapisoval ob kateri uri so se pripetile vse one nezgode na delu. Sestavlil si je po svojih opazovanjih tole pregledno tablico nezgod (ne oziraje se na dneve).

Ponesrečilo je delavec		moških		ženskih	
od 6—8 ure dopoldne	13	4	4		
" 8—10 "	28	11	11		
" 10—12 "	54	14	14		
" 1—3 " popoldne	23	6	6		
" 3—5 "	55	10	10		

Iz tega pregleda spoznava se jasno, kako se število nesreč postopno in hitro viša, da preseza opoldne celo štirikratno število nezgod (ako isto primerjamo z onim v jutranjih urah) ter na dalje, kako pojemajo nezgode vsled opoldanskega počitka v prvih urah popoldanskega, a se potem še hitreje pomnožujejo.

To jako redovito naraščanje nesreč proti poludne in proti večeru je brezdvomno pripisovati množični utrujenosti in pojemajoči pazljivosti delavca! Ne samo jutranje ure, skoraj bolj one popoldanske kaj jasno kažejo koliko velja za varnost in zmožnost delavca vsaki pravilni, če tudi kratki počitek.

To so nepobitni dokazi, ki gotovo veljajo povsod — ne samo v Kodanju, — in ki dokazujejo na eni strani delavcu potrebo pravilnega počitka, zlasti ob nedeljah, a na drugi strani delodajalcu opravičenost zahteve krajšega delavnega časa (8 ur) za težka dela.

Odgov. urednik: ALOJZIJ TOBAJ. Lastnica in izdajateljica "NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA" v Trstu. — Tiska: TISKARNA "EDINOST" v Trstu.

Književne novosti.

GREGORČIČ: Poezije, zv. IV. . . . . K 2-20
vezano " 3-20
GOVEKAR: "Dobra gospodinja",
gospodarska knjiga za naše mlade
gospodinje, vezano 2-80
"Štiri ruske slike", povesti . . . . . —60
BENES: "Brodskovski odvetnik" 1-50
Kip Gregorčiča . . . . . 4—

Vsakovrstne mašne knjige po raznih cenah.

Balončki v narodnih barvah po raznih cenah.

NOVOST! NOVOST!
**Nakiti za dvorane in vrte pri
zabavah**

v belo-modro-rudečih barvah, komad po 4 metre dolg stane po 40, 50, 60 in 80 vinarjev.

Vse te knjige, papir in potrebščine dajejo se v

**Slovanski knjigarni in papirnici
Josip Gorenjec**

TRST. — Ulica Valdirivo 40.

Anton Jerkič, odlikovani fotografski atelje za moderno silkanje

GORICA, Gosposka ulica št. 7.
ELEKTROFOTOGRAFSKI ATELJE
TRST, Via delle Poste št. 10.
SVOJI K SVOJIM!

Podpisani priporoča članom "N. D. O." svojo dobro znano

"Kavarno Trieste"

v ulici del Belvedere 47

kjer bodo našli na razpolago vsakovrstne slovenske, italijanske in nemške časopise.
Teodor Marcos.

Kdor hoče piti dober

teran

ali dobro

: vipavsko :

ali pa najbolje

istrsko vino

naj se oglasi v gostilni pri "STARI BRESKVI" ki je last Hinka Kosiča v ulici del Belvedere 17, kjer dobi tudi najizvrstnejšo kuhinjo in vse to po najzmernejših cenah.

Fran Žagar

priporoča svojo

prodajalnico jestvin in zalogo plinovitih mrežic

ulica Commerciale št. 15.

Razpošilja proti povzetju pakete po 5 kg vsakršnega jestvinskega blaga: kavo, čaj, riž, testenine, olje itd. itd.

Previde vsakršnih spisov ali tiskovin **prevaja** iz slovenščine ali hrvaščine na italijanščino ozir. nasprotno, v tem popolnoma izvežbana oseba. Naslov v uradih "Narodne delavske organizacije" ulica Lavatoio št. 1, I.

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo dobro znano

gostilno s krasnim vrtom

"Al buon ritrovo"

v ulici Stadion št. 19,

kjer toči kraški teran prve vrste, najboljše istrsko belo in črno vino, poleg tega izvrstno vipavsko in tudi dalmatinsko vino, kakor tudi Dreherjevo pivo ter more poslužiti z domačo kuhinjo kakor tudi z mrzlimi jedili. — Posebno ugodno za delavce.

Za obilen obisk se priporoča rodoljub

Andrej Furlan.

"TRŽAŠKA POSOJILNICA IN HRANILNICA"

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Piazza della Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši.
(Vhod po glavnih stopnicah). — TELEFON št. 952.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud in jih obrestuje po

4%

Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 K. Posojila daja na vknjižbo po dogovoru 5%—6%, na menjice po 6%, na zastave po 5%, in na amortizacijo za daljšo dobo po dogovoru.

Uradne ure: od 9.—12. ure dopoldne in od 3.—5. popoldne.

Izplačuje se vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Ima najmoderneje urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd. kakor tudi hranilne pušice, s katerimi se najuspešneje navaja štediti svojo deco.

Poštno-hranilnični račun 816'004.

Delniška glavica: **K 10,000.000.** OSREDNJA BANKA ČEŠKIH HRANILNIC Vlog okoli: **K 85,000.000**
Telefon 19-95. Podružnica v Trstu — Piazza del Ponterosso 3. Naslov za brz.: SPOROBANKA.

4 1/4 % vloge na knjižice.

Menjalnica. BANČNO TRGOVANJE VSEH VRST. — Premijene vloge po 4 3/4 %
Centrala denarnih zavodov avstro-ogrskih. — Izdaja sirotinsko-varne 4% bančne obligacije

Vloge na tekoči račun do **4 1/4 %**

JADRANSKA BANKA v TRSTU

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopje)

KUJUJE IN PRODAJA
VREDNOSTNE PAPIRJE
(RENTE, OBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA,
PRIORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.)

VALUTE IN DEVIZE
PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGA
LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.

Eskomt menic in inkaso, borzna naročila
SAFEDE-POSITS

Promese k vsem žrebanjem. — Zavarovanje srečk.

Menjalnica

4 1/4 % VLOGE NA KNJIŽICE.
— TEKOCI IN ZIRO RAČUN —
VLOŽENI DENAR OBRESTUJE
SE OD DNE VLOGE DO DNE VDIGA.

STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI
— DOKUMENTOM VKRCAJNA. —

Uradne ure: 9.—12., 2'30—5'30. — Brzjavi: "JADRANSKA" — Trst. — Telefon: 1463 in 793.